

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 146/2021-12

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Rastislava Kaššáka a sudcov Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátskou kanceláriou Hronček & Partners, s. r. o., Kálov 1, Žilina, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Róbert Hronček, proti uzneseniu Okresného súdu Banská Bystrica č. k. 63 Ek 2005/2019 z 28. septembra 2020 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 30. novembra 2020 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením všeobecného súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľ navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť súdu na ďalšie konanie.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ ako povinný v exekučnom konaní podal na okresnom súde návrh na zastavenie exekúcie podľa § 61k ods. 1 písm. a) a d) zákona č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „Exekučný poriadok“). Dôvodil tým, že pohľadávka oprávneného zanikla jednostranným započítaním ešte pred začatím exekúcie. Okresný súd návrh sťažovateľa na zastavenie exekúcie uznesením zo 4. mája 2020 zamietol. Poukázal na § 61e Exekučného poriadku, podľa ktorého po začatí exekúcie sa neprihliadne na jednostranné započítanie vzájomnej pohľadávky povinného voči oprávnenému, ibaže je priznaná exekučným titulom, na podklade ktorého by povinný mohol viesť exekúciu, čo nebol prípad sťažovateľa, pretože jeho pohľadávka nebola judikovaná.

3. Proti tomuto uzneseniu vydanému vyšším súdnym úradníkom podal sťažovateľ sťažnosť, v ktorej namietal nesprávne právne posúdenie veci. Podľa jeho názoru súd neprihliadne na jednostranné započítanie iba v prípade, ak nastane po začatí exekúcie. V jeho prípade však jednostranné započítanie nastalo pred začatím exekúcie (oprávnenému ho doručil 29. októbra 2019 a návrh na vykonanie exekúcie bol podaný až 18. decembra 2019), a preto je súd povinný naň prihliadať.

4. Sudca okresného súdu sťažnosť sťažovateľa napadnutým uznesením zamietol, pretože slovné spojenie „po začatí exekúcie“ nesúvisí s tým, kedy nastal kompenzačný prejav povinného (t. j. či pred alebo po začatí exekúcie), ale s tým, či je predmetom započítacieho prejavu pohľadávka priznaná exekučným titulom alebo nie, pretože práve to je okolnosť, na ktorú súd v zmysle § 61e Exekučného poriadku prihliada. Výklad predostretý sťažovateľom by podľa názoru okresného súdu poprel účel a zmysel daného ustanovenia.

II.

Argumentácia sťažovateľa

5. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti namieta správnosť výkladu § 61e Exekučného poriadku okresným súdom. Opätovne predostiera svoju interpretáciu aplikovanej právnej normy a podporuje ju argumentmi, ktoré uvádzal už v sťažnosti proti rozhodnutiu vyššieho súdneho úradníka. Podľa jeho názoru nebolo účelom tohto ustanovenia vylúčiť zápočty, hoci jednostranné, ak sa tieto zápočty vykonali pred začatím exekučného konania. Správnosť výkladu okresného súdu by znamenala, že po základnom konaní nie sú existujúce pohľadávky spôsobilé na započítanie vôbec, pokiaľ nie sú „judikované“, hoc aj nie sú medzi stranami sporné (t. j. hoc aj oprávnený neoznami neuznanie jednostranného započítania), a to aj v prípade, ak takéto pohľadávky, ktoré sú spôsobilé na započítanie, vzniknú po právoplatnosti exekučného titulu a pred podaním návrhu na vykonanie exekúcie. Okrem toho zdôraznil, že oprávnený sa žiadnym spôsobom nevyjadril k návrhu na zastavenie exekúcie, a teda nerozporoval jednostranné započítanie.

6. Na základe uvedenej argumentácie sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd prijal ústavnú sťažnosť na ďalšie konanie a následne nálezom vyslovil porušenie jeho práv napadnutým uznesením okresného súdu, toto rozhodnutie zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

7. Podstatou ústavnej sťažnosti je spornosť interpretácie § 61e Exekučného poriadku, ktorý upravuje započítanie pohľadávok v exekučnom konaní. Sťažovateľ nesúhlasí s výkladom okresného súdu, a teda ani s právnym posúdením jeho veci, v čom vidí porušenie svojich práv. Predostiera vlastný pohľad na vec a od ústavného súdu očakáva prehodnotenie záveru, ku ktorému dospel okresný súd.

8. Vzhľadom na podstatu argumentácie sťažovateľa je potrebné v úvode pripomenúť, že ústavnému súdu neprislúcha hodnotiť správnosť skutkových záverov či právneho posúdenia veci všeobecnými súdmi, pretože nie je prieskumným súdom, nadriadeným súdom a ani ochrancom zákonnosti. Súdna moc je v Slovenskej republike rozdelená medzi všeobecné súdy a ústavný súd, čo vyplýva aj z vnútornej štruktúry ústavy (siedma hlava má dva oddiely, kde prvý upravuje ústavné súdnictvo

a druhý všeobecné súdnicstvo). Pri uplatňovaní svojej právomoci nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti ústavný súd nemôže zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Sú to teda všeobecné súdy, ktorým ako „pánom zákonov“ prislúcha chrániť princípy spravodlivého procesu na zákonnej úrovni. Úloha ústavného súdu pri rozhodovaní o ústavnej sťažnosti pre porušenie základného práva na súdnu ochranu rozhodnutím súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov interpretácie a aplikácie zákonných predpisov s ústavou alebo medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách najmä v tom smere, či závery všeobecných súdov sú dostatočne odôvodnené, či nie sú arbitrárne alebo svojvoľné s priamym dopadom na niektoré zo základných práv a slobôd (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05).

9. O arbitrárnosti (svojvôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (m. m. I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

10. Po preskúmaní napadnutého uznesenia dospel ústavný súd k záveru, že o taký prípad vo veci sťažovateľa nejde. Okresný súd, aplikujúc a riadne interpretujúc príslušné zákonné ustanovenia Exekučného poriadku, dostatočne jasne a relevantne vysvetlil svoj postoj k problematike započítania pohľadávok v exekučnom konaní. Dôkladne sa pritom zaoberal relevantnou právnou úpravou a jej vývojom, ako aj tým, čo sa sledovalo jej zmenou. Právna úprava Exekučného poriadku účinná do 31. marca 2017 nevylučovala započítanie vzájomných pohľadávok oprávneného a povinného kedykoľvek v priebehu exekúcie, viedlo to však k zneužívaniu tohto inštitútu. Povinnému stačilo započítať si aj nejudikovanú pohľadávku, čo viedlo k špekulatívnym zápočtom sporných, resp. neexistujúcich pohľadávok a docielilo sa tak oddialenie uspokojenia pohľadávky oprávneného. Zákonom č. 125/2016 Z. z., ktorým sa novelizoval Exekučný poriadok, účinným od 1. apríla 2017, sa preto obmedzilo uplatnenie jednostranného započítania pohľadávok len na judikované vzájomné pohľadávky. Snahou zákonodarcu pritom bolo redukovať obsah potenciálne sporných skutočností, ktoré má riešiť exekučný súd, a tým zrýchliť exekučné konania. Na uvedený zmysel a účel citovaného ustanovenia prihliadal i okresný súd pri posudzovaní veci sťažovateľa, v ktorej sa zaoberal nielen výkladom § 61e Exekučného poriadku, ale i spornosťou nejudikovanej pohľadávky, ktorú sťažovateľ hodlal započítať proti pohľadávke oprávneného (bod 21 napadnutého uznesenia), a ktorému mala právna úprava zamedziť.

11. Na situáciu, v ktorej sa ocitol sťažovateľ a vo svojej argumentácii modeloval i ďalšie možné kauzy v snahe spochybníť výklad okresného súdu, reagoval už vyšší súdny úradník, keď s poukazom na závery právnej vedy (Števček, M., Kotrecová, A., Tomašovič, M., Molnár, P. a kol. Exekučný poriadok. Komentár. 3. vydanie. Praha : C. H. Beck, 2018, s. 315 – 318) uviedol, že § 61e Exekučného poriadku nemá vplyv na platnosť kompenzačného prejavu. Ak oprávnený vymôže v exekučnom konaní pohľadávku, ktorá v rovine hmotného práva zanikla jednostranným započítaním, má povinný právo na vydanie bezdôvodného obohatenia. Toto právo si povinný môže voči oprávnenému uplatniť žalobou v sporovom konaní. Nie je tiež vylúčená zodpovednosť oprávneného za škodu spôsobenú protiprávnym konaním (podaním návrhu na vykonanie exekúcie, resp. nepodaním návrhu na zastavenie exekúcie po zániku pohľadávky). Tieto inštitúty má na ochranu svoji práv k dispozícii i sťažovateľ, pretože pokiaľ pohľadávka, ktorá údajne vznikla ešte pred začatím exekúcie, skutočne sporná nebola, tak ako to tvrdí, oprávnený nemal dôvod podať návrh na vykonanie exekúcie. Keďže ho oprávnený predsa len podal, stráca na význame argument

sťažovateľa o nerozporovanej pohľadávke, ktorú opieral o procesnú pasivitu oprávneného v exekučnom konaní po podaní návrhu sťažovateľa na zastavenie exekúcie.

12. Na základe uvedeného je ústavný súd toho názoru, že argumentácia okresného súdu vzťahujúca sa na dôvodnosť zamietnutia návrhu sťažovateľa na zastavenie exekúcie zodpovedá príslušným ustanoveniam Exekučného poriadku. Z namietaného uznesenia okresného súdu nevyplýva svojvôľa alebo taká interpretácia vo veci aplikovaných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich účelu, podstaty a zmyslu. Práve naopak, ich účelu v plnej miere zodpovedá právny názor okresného súdu o tom, na aké pohľadávky exekučný súd v rámci exekučného konania prihliada, pričom jeho záver možno v posudzovanej veci považovať za zrozumiteľne odôvodnený, logický, a preto z ústavného hľadiska za akceptovateľný a udržateľný.

13. Je potrebné zdôrazniť, že sťažovateľ aj pred ústavným súdom zopakoval námietky, ktoré už boli predmetom preskúmania okresným súdom na základe ním podanej sťažnosti proti rozhodnutiu vyššieho súdneho úradníka, teda ústavná sťažnosť je vlastne iba pokračujúcou polemikou s právnym názorom okresného súdu. Sťažovateľ tak vedome stavia ústavný súd do pozície bežnej prieskumnej inštancie všeobecného súdnictva, keď požaduje, aby ústavný súd vec opätovne posúdil a stotožnil sa s jeho názorom. Ústavný súd v tejto súvislosti pripomína, že nie je a ani nemôže byť ďalšou opravnou inštanciou v systéme všeobecného súdnictva a že jeho úlohou nie je nanovo vyhodnocovať skutkové a právne okolnosti prípadu a nahradiť závery všeobecných súdov svojím vlastným názorom, ale presvedčiť sa, že závery všeobecných súdov nie sú prejavom svojvôle, ktorá by mohla mať za následok porušenie práv sťažovateľov. Ako už bolo uvedené, v okolnostiach tohto prípadu nemožno závery okresného súdu vyhodnotiť ako svojvoľné, resp. také, ktoré by popierali zmysel a účel príslušných ustanovení Exekučného poriadku, a preto ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

14. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá, rozhodovanie o ďalších návrhoch sťažovateľa v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. marca 2021

Rastislav Kaššák
predseda senátu